

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА №2

Дослідження терапевтичного впливу магнітного поля за допомогою апаратів для низькочастотної магнітотерапії

Мета: Ознайомитися з видами апаратів для магнітотерапії, будовою та принципом дії апаратів «Маг-30», АМТ-01 «Магнітер», та «АЛИМП-1», навчитись читати їх електричні схеми.

Обладнання: Апарати для магнітотерапії терапії «Маг-30», АМТ-01 «Магнітер», та «АЛИМП-1».

2.1 Теоретичні відомості

Низькочастотна магнітотерапія (НМТ) - метод лікувального впливу на організм змінним або пульсуючим низькочастотним магнітним полем за допомогою індукторів електромагнітів, індукторів-соленоїдів або постійним магнітним полем за допомогою постійних магнітів, у тому числі еластичних.

Передача енергії низькочастотного магнітного поля від апарату до пацієнта може бути реалізована у безперервному, змінному і імпульсному режимах, а також в вигляді «біжучого» і «обертаючого» полів (рис.2.1). При цьому найбільша збуджуюча дія властива змінним і бігучим магнітним полям. За допомогою магнітного поля, що обертається, можна здійснювати введення частинок лікарських речовин в тканині (лікарський магнітофорез).

Інтенсивність магнітного поля в тканинах організму визначається магнітною індукцією. Для позначення магнітної індукції у фізіотерапії використовується тисячна доля тесла (Тл).

Низькочастотні постійні магнітні поля відносно швидко затухають, тому індуктори-електромагніти і постійні магніти встановлюють по відношенню до тіла хворого контактено (без проміжку), а при використанні індукторів-соленоїдів частину тіла, найчастіше кінцівку, розміщують в соленоїді.

Найчастіше для проведення низькочастотної магнітотерапії використовують апарати з частотою 50 та 100 Гц, магнітна індукція яких до 50 мТл, при проведенні імпульсного впливу – 700-1000 Гц, 1,5–2,5 мТл.

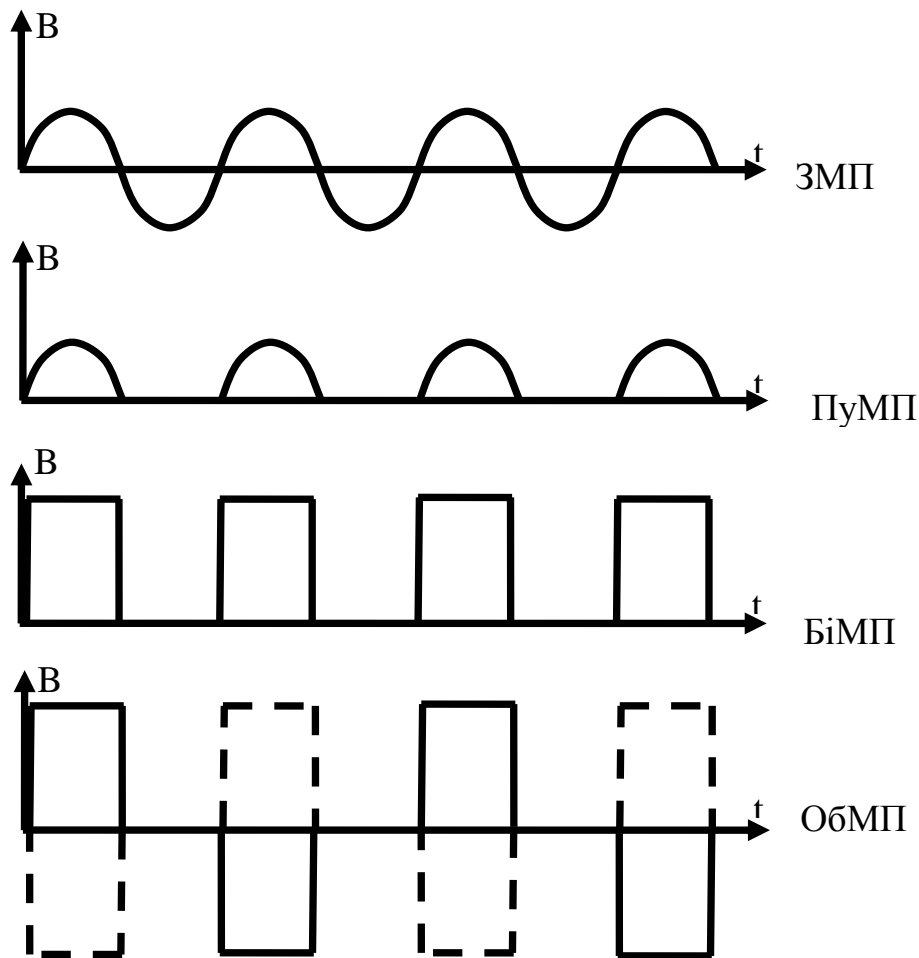

Рисунок 2.1 Основні види магнітних полів, що використовуються при низькочастотній магнітотерапії: ЗМП – змінне магнітне поле; ПуМП – пульсуюче магнітне поле; БіМП – біжуче магнітне поле; ОбМП – обертаюче магнітне поле; по осі абсцис – час t ; по осі ординат – магнітна індукція B

2.2 Будова апаратів для магнітотерапії «Маг-30», АМТ-01 «Магнітер» та «АЛИМП-1»

2.2.1 Призначення апаратів

Найпростішим з вищезгаданих апаратів є апарат «Маг-30». Він призначений для терапії синусоїдальним магнітним полем.

Апарат для магнітотерапії АМТ-01 «Магнітер» призначений для впливу на різні ділянки тіла людини змінним та постійним магнітним полем. Апарат призначений для поліпшення кровообігу і метаболічних процесів в різних органах і системах; використовується для протинабрякового, знеболюючого, стимулюючого регенерацію тканин організму впливу.

Найбільш складним є апарат «АЛИМП-1» – призначений для лікування імпульсним біжучим магнітним полем.

2.2.2 Технічні характеристики апаратів

У даному підрозділі наведено технічні характеристики апаратів для НМТ, які розглядаються в даній лабораторній роботі: «Маг-30» (таблиця 2.1), АМТ-01 «Магнітер» (таблиця 2.2) та «АЛИМП-1» (таблиця 2.3).

Таблиця 2.1 Технічні характеристики апарату «Маг-30»

Частота мережі змінного струму, Гц	50±5
Напруга мережі, В	220
Амплітуда магнітної індукції, мТл	30±9
Споживана потужність від мережі, В·А	30
Габаритні розміри апарату, мм	110.5x72.5x34.2
Маса апарату, кг	0.6

Таблиця 2.2 Технічні характеристики апарату АМТ-01 «Магнітер»

Частота мережі змінного струму, Гц	50±5
Напруга мережі, В	220
Амплітуда магнітної індукції, мТл:	
- при синусоїдній формі струму I	10±2,5
- при синусоїдній формі струму II	30±7,5
- при пульсуючій формі струму I	13±3,25
- при пульсуючій формі струму II	37,5±9,34
Споживана потужність від мережі, В·А	30
Габаритні розміри апарату, мм	242x92x47
Маса апарату, кг	1,4
Клас електробезпеки	II

Таблиця 2.3. Технічні характеристики апарату «АЛИМП-1»

Частота мережі змінного струму, Гц	50±5
Напруга мережі, В	220±22
Амплітуда магнітної індукції, мТл:	5,0±1,2; 1,5±0,5
Частота біжучого магнітного поля, Гц	100; 10
Регулювання магнітної індукції від номінального значення, %	100; 30
Споживана потужність від мережі, В·А	500
Габаритні розміри апарату, мм	560x250x160
Маса апарату (з індукторами), кг	35
Клас електробезпеки	II, BF

2.2.3 Структурні схеми апаратів

Апарат для магнітної терапії АМТ-01 «Магнітер» формує синусоїдальне (постійне) і пульсуюче магнітні поля.

Структурна схема апарату представлена на рис.2.2. Він виконаний у вигляді об'єднаних в єдиному блоці індуктора-електромагніта та перетворювача. Перетворювач формує імпульси струму, що живлять обмотку електромагніту. Регулювання інтенсивності проводиться комутацією виводів обмотки.

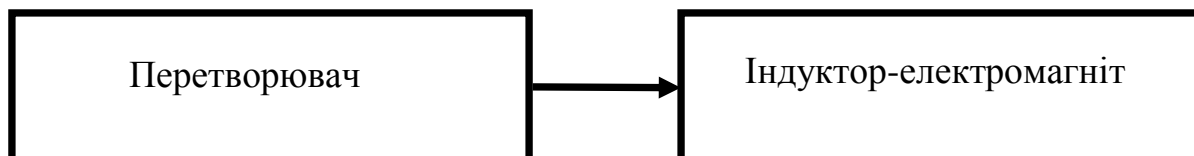

Рисунок 2.2 Структурна схема апарату для магнітотерапії АМТ-01 «Магнітер»

МТА «АЛИМП-1» є 8-и канальним джерелом імпульсного біжучого МП частотою 10, 100 Гц з двоступінчатим регулюванням інтенсивності поля.

Структурна схема апарату «АЛИМП-1» представлена на рис.2.3. Апарат забезпечений комплектом індукторів 3-х типів, які створюють два соленоїдні пристрої і набір з 8-и соленоїдів, розміщених в кишенях пакету (720x720x20 мм). Перший соленоїдний пристрій (480x270x330 мм) є набором з 5 циліндрових котушок, розташованих одна за одною. Другий (450x450x410 мм) - конструкцію з 3-х циліндрових котушок, розташованих під кутом одна до одної. Споживана потужність

не більше 500 Вт. Відмітною особливістю апарату є використання імпульсного біжучого МП, якому властивий найбільший терапевтичний ефект.

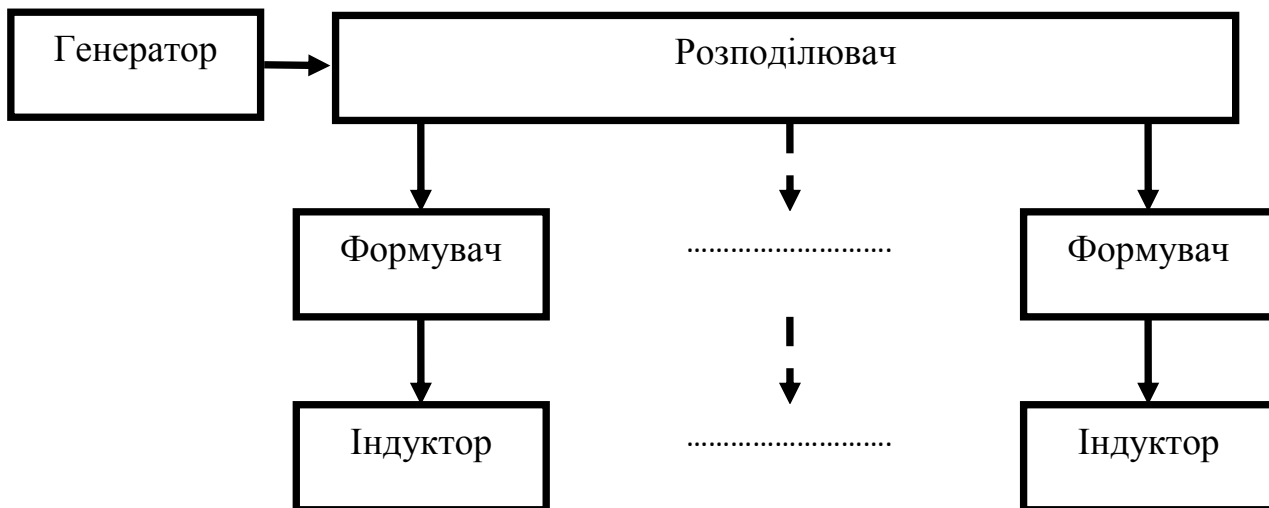

Рисунок 2.3 Структурна схема апарату для магнітотерапії «АЛИМП-1»

2.2.4 Зовнішній вигляд апаратів та їх робота

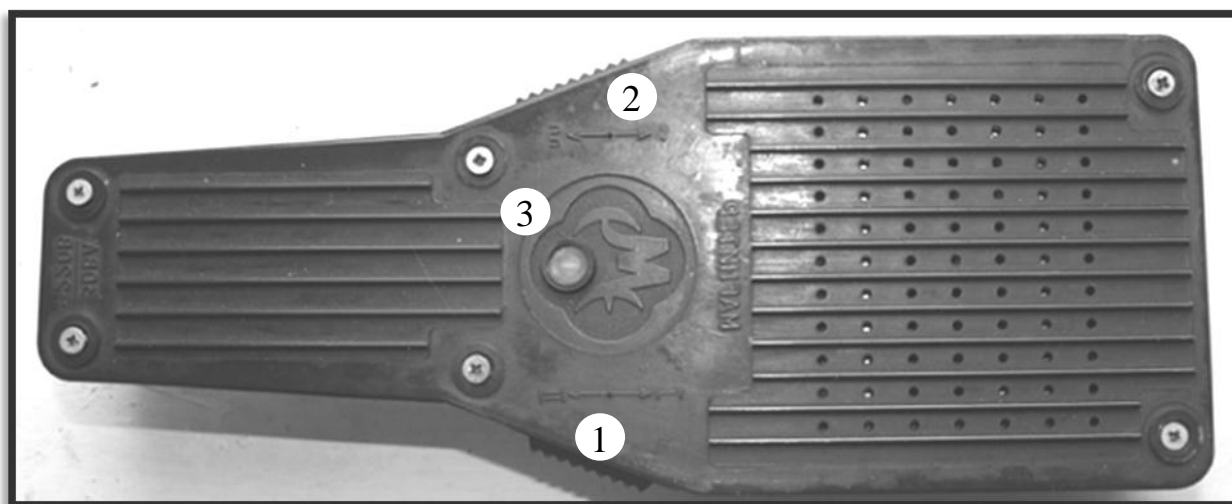
Зовнішній вигляд апарату для магнітотерапії «Маг-30» представлений на рис.2.4. Корпус апарату має вигляд пластмасового циліндру, який складається з кришки 1 та основи 2. На кришці розміщена ручка 3 для зручності проведення процедури. Дно апарату служить робочою поверхнею. Для роботи з апаратом його необхідно підключити до мережі живлення. Про робочий стан свідчить індикаторна лампочка 5.

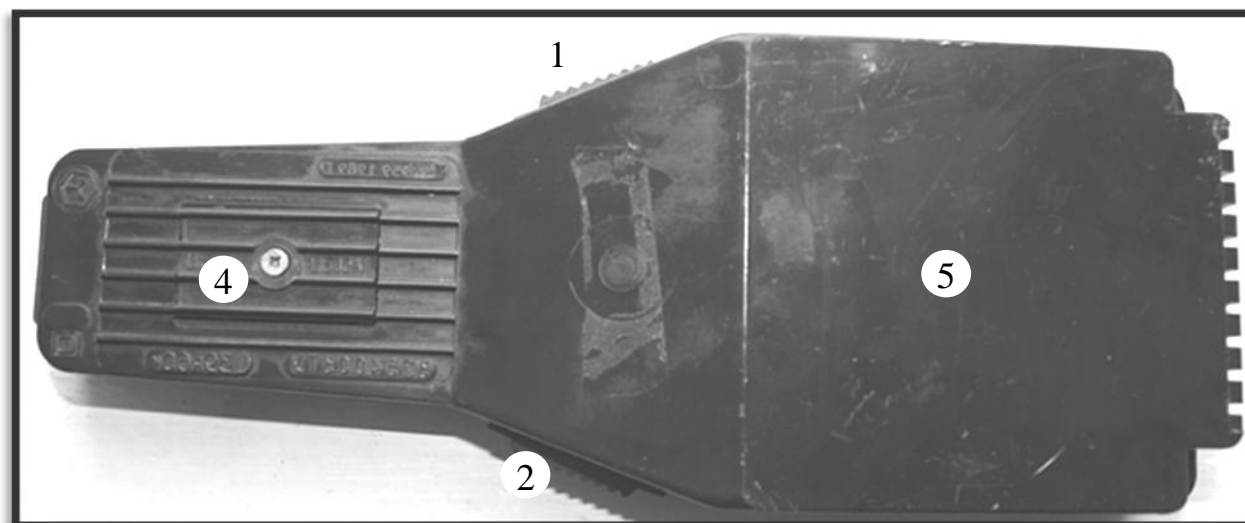
Рисунок 2.4 Зовнішній вигляд апарату «Маг-30»:
1 – кришка; 2 – основа; 3 – ручка; 4 – вивід до мережі; 5 – індикатор

Зовнішній вигляд апарату для магнітотерапії АМТ-01 «Магнітер» представлено на рис.2.5. Він представляє собою пластмасовий корпус, що складається з кришки та основи, скріплених гвинтами. У корпус вмонтована електрична схема апарату (рис.2.8). Розміщення перемикачів форми струму 2, перемикача магнітної індукції 1, а також індикатора 3 вмикання мережі показані на рис.2.5,а. З протилежної сторони розміщена робоча поверхня та запобіжник (рис 2.5,б).

Для роботи з апаратом, необхідно його під'єднати до мережі та задати необхідні параметри процедури – режим та форму струму. Апарат готовий до роботи.

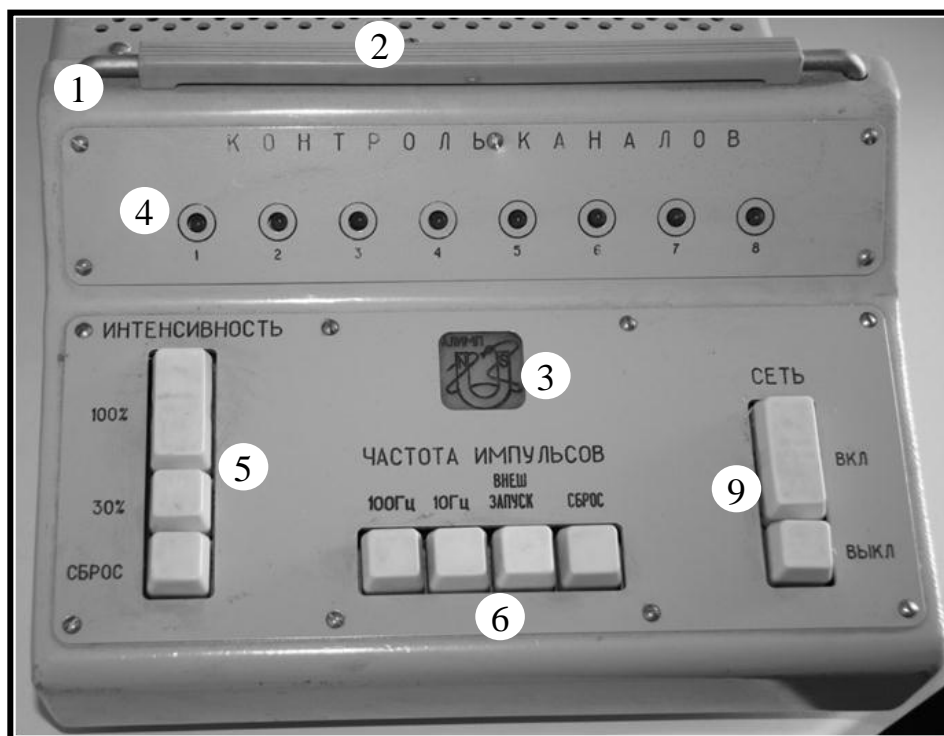
а)

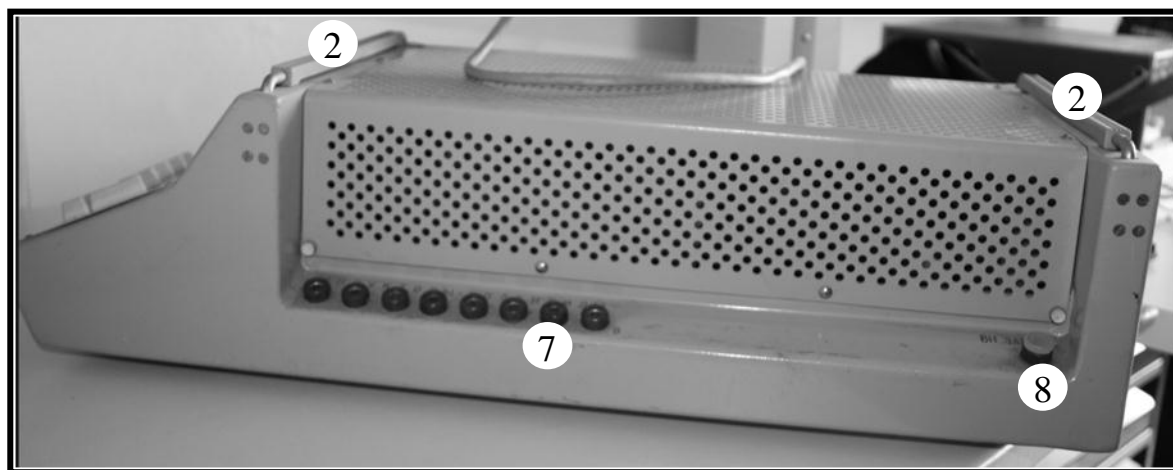
б)

Рисунок 2.5 Зовнішній вигляд апарату АМТ-01 «Магнітер»:
а) вигляд зверху; б) вигляд знизу;
1 – перемикач режиму магнітної індукції; 2 – перемикач форми струму;
3 – індикатор; 4 – запобіжник; 5 – робоча поверхня

На рис.2.6. представлений зовнішній вигляд електронного блоку апарату «АЛІМП-1». Корпус 1 електронного блоку виконаний з алюмінієвого сплаву і має дві ручки для переносу апарату 2. На лицьовій панелі (рис.2.6, а) електронного блоку розміщені індикатор ввімкнення

а)

б)

Рисунок 2.6 Зовнішній вигляд апарату для «АЛІМП-1»:

а) лицьова панель; б) вигляд збоку;

- 1 – корпус; 2 – ручки; 3 – індикатор мережі; 4 – контроль каналів;
 5 – перемикач інтенсивності; 6 – перемикач частоти; 7 – гнізда для індукторів-
 соленоїдів; 8 – гніздо «зовнішній запуск»;
 9 – кнопки ввімк/вимк приладу

мережі 3, індикатор «контролю каналів» 4, який повідомляє про наявність магнітного поля в індукторах-соленоїдах, перемикач інтенсивності 5, який регулює інтенсивність

магнітного поля (30%, 100%), перемикач частоти імпульсів 6, який встановлює режим роботи індукторів-соленоїдів.

На боковій панелі (рис.2.6,б) електронного блоку розміщені гнізда для під'єднання індукторів-соленоїдів 7. А також гніздо «зовнішній запуск» 8.

При роботі з апаратом його необхідно спочатку заземлити. Потім вставити індуктори-соленоїди у відповідні гнізда та під'єднати апарат до мережі живлення. Вибрати необхідні параметри для проведення терапії – інтенсивність та частоту. Апарат готовий для проведення роботи.

2.2.5 Опис елементів та вузлів електричного та магнітного блоків апаратів

На рис.2.7 показано розміщення елементів та вузлів в апараті «Маг-30». До пласмасового корпусу кріпиться індуктор 1. Плата 2 кріпиться за

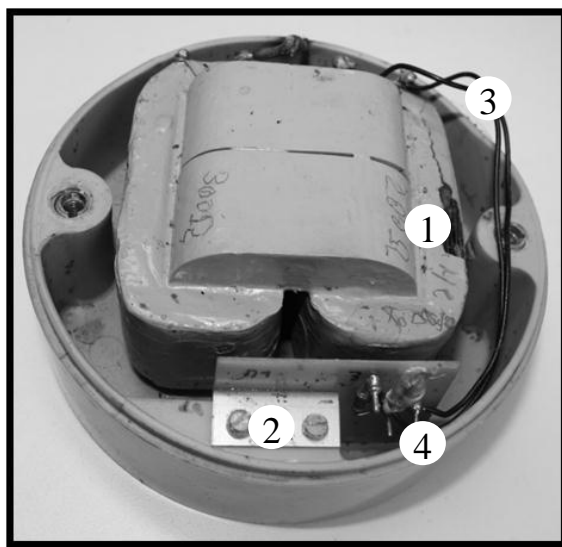

Рисунок 2.7 Розміщення елементів та вузлів в апараті «Маг-30»:

1 – індуктор; 2 – плата; 3 – провід; 4 – сигнальна лампа
допомогою пластини та двох гвинтів до основи корпусу. Провід 3 з'єднує плату 2 з індуктором 1.

Напруга подається безпосередньо на котушку і створюється синусоїдальний струм. Індикатором ввімкнення приладу в мережу є сигнальна лампа, розміщена на платі 2.

На рис.2.8 показано розміщення елементів та вузлів електричної схеми.

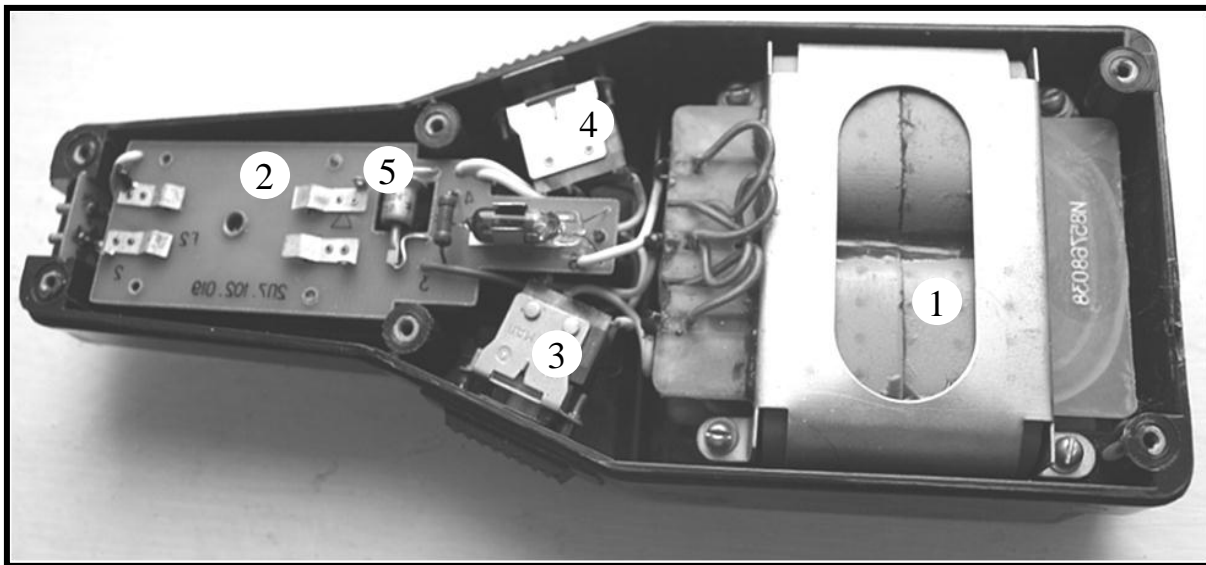

Рисунок 2.8 Розміщення електричних та магнітних вузлів в апараті АМТ-01 «Магнітер»:

1 – індуктор; 2 – плата; 3 – перемикач форми імпульсів; 4 – перемикач режиму; 5 випрямляючий діод

До пластмасової основи з правого боку кріпиться котушка з залізним сердечником (індуктор) 1, а з лівого – розміщена плата, на якій змонтовано елементи перетворювача 2 (більш детально описано в п.2.2.6).

По центру розміщені перемикачі, що встановлюють форму струму (синусоїдальна та пульсуюча) 3 та амплітуду магнітної індукції 4.

При синусоїдальній формі струму напруга подається безпосередньо на котушку 1. При цьому на робочій поверхні апарату створюється змінне магнітне поле частотою 50 Гц з потужністю магнітного поля, що наближається до синусоїдальної.

При пульсуючій формі струму напруга мережі подається на котушку 1 через випрямляючий діод 5, при цьому на робочій поверхні апарату створюється пульсуюче магнітне поле частотою 50 Гц.

2.2.6 Схеми електричні принципові апаратів

Схема електрична принципова апарату «Маг-30» показана на рис.2.9. Принцип роботи апарату полягає у наступному.

При ввімкненні апарата в мережу, струм відразу подається на котушку L1. При цьому виникає змінний синусоїдальний струм. Резистор R1 обмежує струм через індикаторну лампу Н1, яка світить при ввімкненні апарату в мережу.

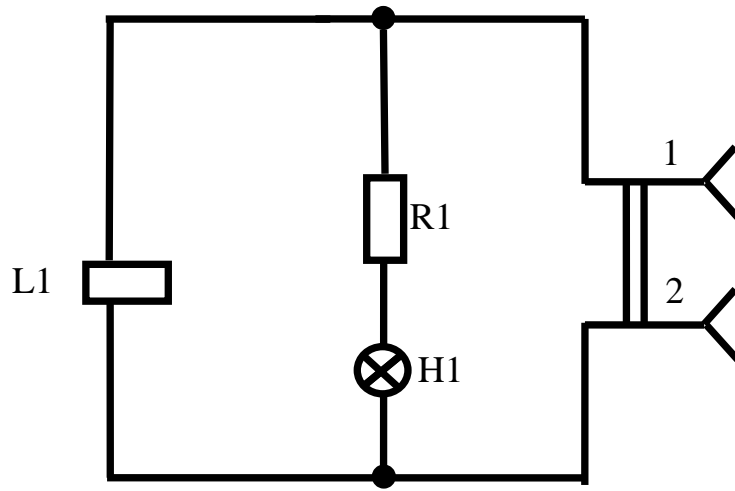

Рисунок 2.9 Схема електрична принципова апарату «Маг-30»

Даний апарат працює лише в одному режимі та впливає синусоїдальним струмом.

Схема електрична принципова апарату АМТ-01 «Магнітер» показана на рис.2.10. Принцип роботи апарату полягає у наступному.

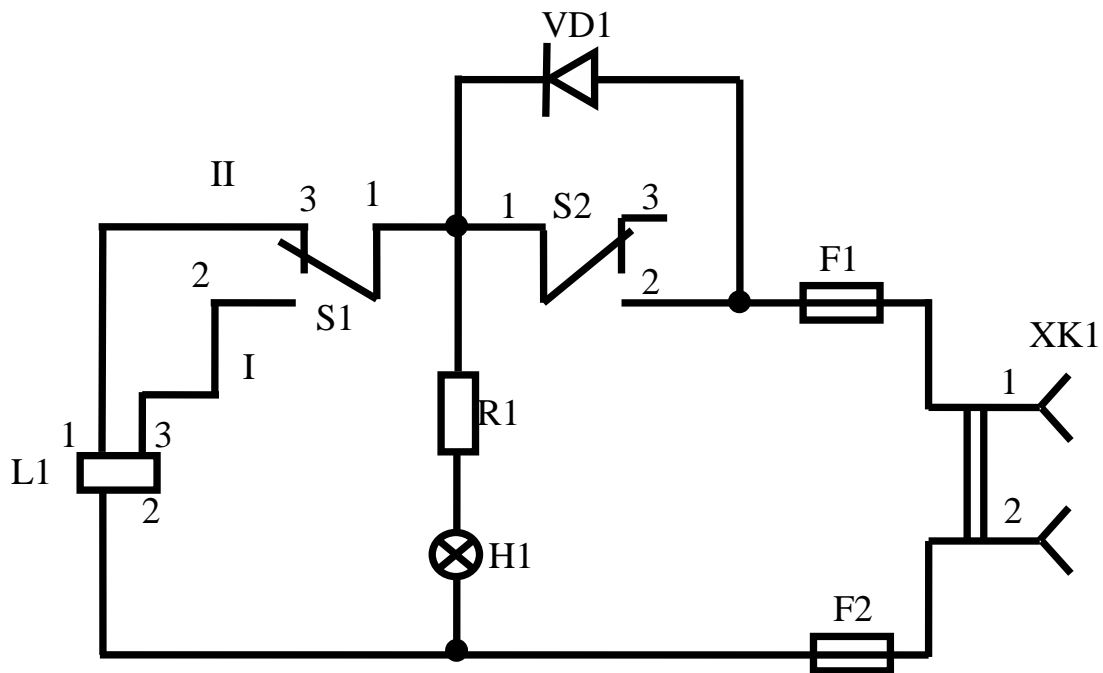

Рисунок 2.10 Схема електрична принципова апарату АМТ-01 «Магнітер»

При ввімкненні апарата в мережу, струм відразу подається на котушку L1. При цьому виникає змінний синусоїдальний струм. Резистор R1 обмежує струм через індикаторну лампу H1, яка вмикається при ввімкненні апарату в мережу.

Форма струму (синусоїдальна чи пульсуюча) встановлюється перемикачем S2. Магнітна індукція (I чи II) – перемикачем S1. Котушка L1 намотана таким чином, що в положенні «I» за рахунок ввімкнення додаткової обмотки індукція зменшується.

При ввімкненні перемикача S2 в ланцюг вводиться випрямляючий діод VD1, який перетворює синусоїдальний струм в пульсуючий.

Резистор R1 обмежує струм через індикаторну лампу Н1, яка світиться при ввімкненні апарату в мережу.

Для захисту від перепадів напруги використані два запобіжники F1 та F2.

2.2.7 Опис елементів електричної схеми

Вставка плавка ВП1-1 – це електричний запобіжник, що виконує захисну функцію. Запобіжник захищає електричний ланцюг і його елементи від перегрівання і займання при протіканні струму високої сили.

Рисунок 2.11 Загальний вигляд запобіжника вставка плавка

Індикатор газорозрядний світловий (неоновий) ИН-3 – використовується в радіовимірювальних, електро- і радіотехнічних пристроях. Характеризується боковим освітленням.

Рисунок 2.12 Загальний вигляд індикатора

Неонові індикатор напруги є приладами тліючого розряду, що працюють в режимі аномального катодного падіння обов'язково з обмежувальним резистором.

Клемна колодка - електровставний пристрій, призначений для з'єднання дротів. Має пару (або більше) металевих контактів з вузлами кріплення до них дротів в діелектричному корпусі.

2.3 Порядок виконання роботи

2.3.1 Ознайомитися з видами магнітотерапії.

2.3.2 Ознайомитися з зовнішнім виглядом апаратів для магнітотерапії: «Маг-30», АМТ-01 «Магнітер», «АЛИМП-1» та принципом їх роботи.

2.3.3 Розібрати апарати для магнітотерапії, які використовуються в даній лабораторній роботі та ознайомитись з особливостями їх будови та особливостями роботи електричної схеми.

2.3.4 Зробити порівняльну характеристику представлених апаратів для магнітотерапії та сучасних апаратів для магнітотерапії.

2.3.5 Зробити висновок по роботі.

Контрольні запитання

1. Що таке магнітотерапія та де вона застосовується?
2. Назвати види магнітотерапії.
3. Опишіть загальний вигляд апарату АМТ-01 «Магнітер» («Маг-30», «АЛИМП-1») та його призначення?
4. Поясніть принцип роботи апарату АМТ-01 «Магнітер» («Маг-30», «АЛИМП-1»).
5. Принцип роботи електричної принципової схеми.
6. Призначення елементів електричної принципової схеми.
7. Покажіть елементи електричної принципової схеми на апараті АМТ-01 «Магнітер» («Маг-30», «АЛИМП-1»).